

Alaikäisavioliittojen sääntelytarve

Arviomuistio

Selvityksiä ja ohjeita 21/2018

Alaikäisavioliittojen sääntelytarve

Arviomuistio

Oikeusministeriö Helsinki 2018

Oikeusministeriö

ISBN PDF: 978-952-259-697-0
Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, julkaisutuotanto

Helsinki 2018

Kuvailulehti

Julkaisija	Oikeusministeriö	29.6.2018	
Tekijät	Lainsäädäntöneuvos Laura Määttänen		
Julkaisun nimi	Alaikäisavioliittojen sääntelytarve Arviomuistio		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisu 21/2018		
Diaari/hankenumero	OM049:00/2017 OM 33/41/2015	Teema	Selvityksiä ja ohjeita
ISBN PDF	978-952-259-697-0	ISSN PDF	1798-7067
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-697-0		
Sivumäärä	36	Kieli	suomi
Asiasanat	perheoikeus, avioliitto		
Tiivistelmä <p>Arviomuistiossa käsitellään alaikäisten avioliittoja koskevaa sääntelyä ja sen soveltamiskäytäntöä Suomessa. Muistiossa arvioidaan yhtäältä Suomessa solmittaviin alaikäisavioliittoihin liittyvää poikkeuslupamenettelyä ja toisaalta ulkomailta solmittujen alaikäisten avioliittojen tunnustamista. Lisäksi muistiossa esitetään mahdollisia lainsäädännön kehittämisehdotuksia.</p>			
Kustantaja	Oikeusministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Justitieministeriet	29.6.2018	
Författare	Laura Määttänen, lagstiftningsråd		
Publikationens titel	Behovet att reglera äktenskap för minderåriga Bedömningspromemoria		
Publikationsseriens namn och nummer	Justitieministeriets publikation 21/2018		
Diarie- /projektnummer	OM049:00/2017 OM 33/41/2015	Tema	Utredningar och anvisningar
ISBN PDF	978-952-259-697-0	ISSN PDF	1798-7067
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-697-0		
Sidantal	36	Språk	finska
Nyckelord	Familjerätt, äktenskap		
Referat	<p>I bedömningspromemorian behandlas regleringen som gäller äktenskap för minderåriga och hur den tillämpas i Finland. Bedömningen gäller dels det förfarande med undantagstillstånd som tillämpas då minderåriga ingår äktenskap i Finland, dels erkännande av äktenskap som minderåriga ingått utomlands. I promemorian ingår också förslag till eventuell utveckling av lagstiftningen.</p>		
Förläggare	Justitieministeriet		
Beställningar/ distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

1	Suomessa solmittavat alaikäisten avioliitot	8
2	Ulkomaisten avioliittojen tunnustaminen	11
3	Kansainvälinen vertailu.....	15
3.1	Kansainväliset sopimukset ja suositukset	15
3.2	Ruotsi	17
3.3	Tanska	19
3.4	Norja	21
3.5	Muut maat	22
4	Säätelyn arviointi ja kehittämisehdot	24
4.1	Suomessa solmittavat alaikäisten avioliitot	24
4.1.1	Nykytilan arviointi.....	24
4.1.2	Ehdottoman alaikärajan kirjaaminen lakiin ja kuulemiskäytännön täsmentäminen	25
4.1.3	Poikkeuslupamahdollisuudesta luopuminen.....	26
4.2	Ulkomailla solmittujen lapsiavioliittojen tunnustaminen.....	27
LIITE 1. Oikeusministeriön poikkeuslupapäätökset vuosina 2010–2016		31

1 Suomessa solmittavat alaikäisten avioliitot

Lainsäädäntö

Avioliittolain (234/1929) 4 §:n 1 momentin mukaan alle kahdeksantoistavuotias ei saa mennä avioliittoon. Lain 4 §:n 2 momentissa säädetään oikeusministeriön mahdollisuudesta erityisistä syistä antaa kahdeksatoista vuotta nuoremmalle lupa avioitua. Poikkeussäännöstä pidettiin aikanaan tarpeellisena, jotta voitaisiin ehkäistä yksittäisissä tapauksissa aiheutuvia kohtuuttomia tilanteita. Laissa ei ole asetettu alaikäraja poikkeusluvan hakijalle. Ennen asian ratkaisemista luvanhakijan huoltajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos hänen olinpaikkansa voidaan kohtuullisin toimenpitein selvittää.

Lupamenettely ja ratkaisukäytäntö

Alaikäisen avioliittoa koskevaa lupaa haetaan oikeusministeriöstä. Päätöksen tekee oikeusministeri virkamiehen valmisteleman päätösehdotuksen perusteella.

Päätöksen hinta on 250 euroa. Päätöksen maksullisuus perustuu valtion maksuperustelakiin (150/1992) ja oikeusministeriön asetukseen oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalalla toimivien viranomaisten maksullisista suoritteista (vuoden 2018 osalta 1035/2017).

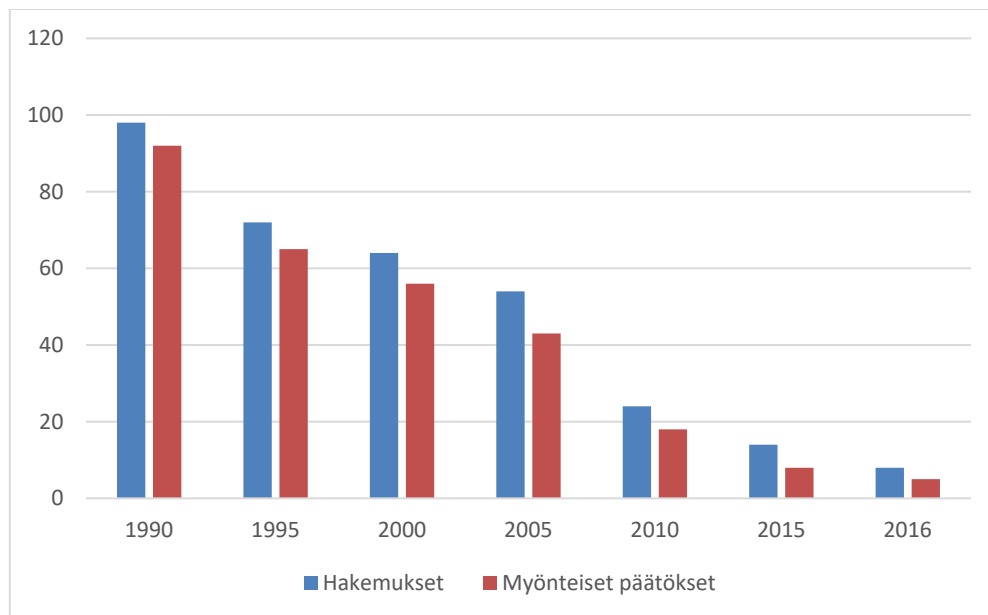
Alaikäisen avioliittoa koskevassa asiassa hakijana on alaikäinen itse. Luvan hakijaa ei lain sanamuodon mukaan tarvitse kuulla erikseen. Hakijan mielipide käy kuitenkin ilmi hakemuksesta ja sen perusteluista sekä niistä yhteydenotoista, joita oikeusministeriöllä mahdollisesti on hakijaan ennen asian ratkaisemista. Hakijat ovat usein itse aktiivisesti ministeriöön yhteydessä. Huoltajan suostumus on useimmiten jo hakemuksessa.

Laki ei velvoita sosiaaliviranomaisten kuulemiseen, mutta oikeusministeriö pyytää lapsen asuinkunnan lastensuojeluviranomaisen lausunnon hakemuksesta muun muassa silloin, kun hakija on alle 16-vuotias, huoltaja vastustaa avioliittoa tai hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenee jokin muu sellainen syy, minkä vuoksi ministeriö haluaa hakemuksesta saada lastensuojeluviranomaisen lausunnon. Tällainen muu syy voisi olla esimerkiksi puolisoiden välinen suuri ikäero. Lausunnon antamista varten sosiaaliviranomaiset tapaavat henkilökohtaisesti hakijan ja yleensä myös hänen kihlakumppaninsa sekä huoltajat. Näissä tilanteissa asia on käytännössä ratkaistu sosiaaliviranomaisen lausunnon mukaisesti.

Oikeusministeriössä on viime vuosina käsitelty vuosittain n. 10–30 poikkeuslupahakemusta. Näistä suurin osa on johtanut myönteiseen päätökseen. Osa hakijoista jättää pyydetyn lisäselvityksen toimittamatta ja asian käsittely jää sillensä.

Poikkeusluvan myöntäminen edellyttää erityisiä syitä. Näitä erityisiä syitä ei ole tarkemmin eritelty avioliittolaissa tai sen esitöissä. Hakemuksissa mainittuja, yleisimpiä syitä ovat olleet raskaus, uskonnollinen vakaumus sekä kulttuurilliset syyt. Hakemukset ratkaistaan aina tapauskohtaisesti.

Taulukko 1. Oikeusministeriöön tulleiden lupahakemusten sekä myönteisten päätösten lukumäärä vuosina 1990–2016.

Kuten yllä olevasta taulukosta 1 ilmenee, lupahakemusten ja myönnettyjen lupien määrä on pitkällä aikavälillä laskenut merkittävästi. Vielä 1990-luvun alussa hakemuksia vastaanotettiin vuodessa satakunta. Vuosituhannen vaihteeseen mennessä lukumäärä oli lähes puolittunut. Suuntaus on ollut laskeva myös viimeisen viiden vuoden aikana. Vuonna 2017 hakemuksia saapui 11. Lupia on myönnetty kuusi. Loput hakemukset ovat joko jääneet sillensä tai odottavat mahdollisia lisäselvityksiä.

Vuosina 2010–2016 myönnettiin yhteensä 119 poikkeuslupaa. Lähes kaikki poikkeusluvan saaneet ovat olleet 17-vuotiaita. 16-vuotiaille hakijoille on tällä aikavälillä myönnetty 11 poikkeuslupaa.

Keskeisin peruste poikkeusluvan myöntämiselle on liittynyt uskonnolliseen vakaumukseen. Pelkästään uskonnollisen vakaumuksen tai kulttuurillisten syiden perusteella lupaa ei kuitenkaan ole myönnetty alle 17-vuotiaalle, vaan tällöin perusteena on aina ollut raskaus. Alle 16-vuotiaalle lupa on myönnetty vain kerran vuonna 2012, jolloin poikkeuslupa myönnettiin raskauden perusteella 15-vuotiaalle tytölle ja hänen 18-vuotiaalle puolisolleen.

Valtaosa vuosina 2010–2016 luvan saaneista alaikäisistä on tyttöjä. Hakijan puoliso on usein 1–4 vuotta hakijaa vanhempi. Puolisoiden välinen ikäero on ollut yli kuusi vuotta 20 tapauksessa (17 % kokonaismäärästä). Seitsemässä tapauksessa molemmat puolisot ovat olleet alaikäisiä poikkeusluvan myöntämisvaiheessa. Tapauksia, joissa hakija ja/tai hänen puolisonsa ovat ulkomaan kansalaisia, on ollut 24 (20 % kokonaismäärästä).

Tarkempia tietoja vuosien 2010–2016 aikana myönnettyistä luvista on kerätty liitteeseen 1.

Siitä, kuinka moni myönteisen poikkeuslupapäätöksen saaneista lopulta solmii avioliiton alaikäisenä, ei ole tarkkaa tietoa. Tilastokeskuksesta saatujen tietojen mukaan vuonna 2016 Suomessa rekisteröitiin 12 alaikäisen solmimaa avioliittoa. Alaikäisten avioliittoja rekisteröitiin 13 vuonna 2015, 15 vuonna 2014, 17 vuonna 2013 ja 41 vuonna 2012.¹ Tilastokeskuksesta saatujen tietojen mukaan Suomessa oli vuoden 2016 loppussa yhteensä 12 naimisissa olevaa alaikäistä. Kaikki olivat 17-vuotiaita. Näistä poikia oli kaksi ja tyttöjä 10.²

---

¹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Siviilisäädyn muutokset [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-6413. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 18.5.2018]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/ssaaty/index.html>.

² Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 18.5.2018]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/>

2 Ulkomaisten avioliittojen tunnustaminen

Lainsäädäntö

Ulkomailla solmittujen avioliittojen tunnustamisen edellytyksistä säädetään avioliittolain 115 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan ulkomailla pätevästi solmittu avioliitto on lähtökohtaisesti pätevä myös Suomessa.

Pykälän esitöissä todetaan säännöksen ilmentävän niin sanottua *favor matrimonii* -periaatetta, jonka mukaan ulkomailla asianmukaisesti solmittujen avioliittojen pätevyydelle Suomessa ei ole syytä asettaa tiukkoja rajoituksia. Jos avioliitto on pätevä sellaisessa vieraassa valtiossa, johon puolisoilla tai ainakin toisella heistä on läheiset liittymät, avioliiton katsominen Suomessa mitättömäksi aiheuttaisi puolisoille vaikeuksia ja saattaisi johtaa yllättäviin tilanteisiin. Avioliiton mitättömäksi katsomisesta voisi aiheutua esimerkiksi se, että avioliitossa syntyneistä lapsista tulee avioliiton ulkopuolella syntyneitä ja oikeudellisesti katsoen isättömiä ja että oikeus saada elatusta avioliiton tai avioliittoon perustuneen isyyden nojalla lakkaa. Avioliiton olemassaoloa koskeva julkinen intressi ei useinkaan ole niin suuri, että toisessa valtiossa pätevä oikeussuhde olisi täällä jätettävä tunnustamatta.³ Sääntely vastaa kansainvälisessä yksityisoikeudessa perinteisesti noudatettua lähtökohtaa, jonka mukaan vieraassa valtiossa muodostuneita oikeussuhteita pyritään suojaamaan.

Ulkomailla solmittua avioliittoa ei kuitenkaan aina tunnusteta Suomessa. Avioliitto voidaan avioliittolain 139 §:n mukaan jättää tunnustamatta, jos sen pitäminen päteväenä johtaisi Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastaiseen lopputulokseen (*ordre public*). Tämän niin sanotun ehdottomuusperiaatteen soveltaminen perustuu tapauskohtaiseen harkintaan. Esitöissä⁴ asiasta on todettu seuraavaa:

”Niissä yksittäisissä tapauksissa, joissa voimakas julkinen etu edellyttää sitä, että avioliittoa ei tunnusteta, voidaan ehdottomuus- eli *ordre public* -periaatetta soveltamalla päätyä siihen, että vieraan valtion laki, jonka mukaan avioliitto on pätevä, jätetään täällä huomiotta.

[...]

---

³ HE 44/2001 vp, s. 49.

⁴ HE 44/2001 vp, s. 49–50.

Tämän niin sanotun ehdottomuusperiaatteen soveltamisen voidaan katsoa tulevan yleensä kysymykseen esimerkiksi silloin, kun avioliitto on solmittu lähisukulaisten kesken tai kun selvästi lapsi-ikäinen henkilö, esimerkiksi 10-vuotias on solminut avioliiton. Periaatteen soveltaminen riippuisi kuitenkin kaikissa tapauksissa siitä tuloksesta, johon yksittäistapausta koskeva harkinta johtaa. Esimerkiksi avioliittoa, jonka 10-vuotias on solminut, ei yleensä ole enää aihetta katsoa pätemättömäksi, jos kysymys sen pätevydestä syntyy vasta sen jälkeen, kun asianomainen puoliso on täyttänyt 18 vuotta ja osapuolet viettävät avioliitolle luonteenomaista yhteiselämää.”

Ehdottomuusperiaatteen perusteella voidaan jättää tunnustamatta räikeät tapaukset, kuten hallituksen esityksessäkin mainittu ”selvästi lapsi-ikäisen” avioliitto. Tällaiset selkeät ääritilanteet ovat kuitenkin käytännössä harvinaisia – paljon harmaata aluetta jää tapauskohtaisesti harkittavaksi. Harkinnassa merkitystä voi olla muun ohessa sillä, olisiko alaikäinen aviopuoliso voinut käsiteltävänä olevassa tapauksessa todennäköisesti saada poikkeusluvan, jos avioliittoa olisi oltu solmimassa Suomessa. Harkinnassa on niin ikään tarpeen kiinnittää huomiota käytännöllisiin syihin kuten siihen, että avioliiton tunnustamatta jättäminen voi koitua edellä mainituin tavoin heikomman osapuolen, eli käytännössä usein vaimon ja lasten, vahingoksi.

Tunnustamismenettely

Käytännössä ulkomaisen avioliiton pätevyteen joudutaan yleensä ottamaan kantaa, kun avioliitto pyydetään merkitsemään Suomen väestötietojärjestelmään. Esimerkiksi turvapaikanhakijoiden osalta tämä tapahtuu siinä vaiheessa, kun oleskelulupa on myönnetty. Kysymys avioliiton pätevydestä voi tulla tutkittavaksi tuomioistuimessa tai viranomaisessa myös sellaisen asian esikysymyksenä, jonka ratkaisu riippuu siitä, onko avioliitto pätevä. Pääasiana ratkaistavat avioliiton pätevyttä koskevat asiat ovat hyvin harvinaisia.

Kirjaamisviranomaisena toimivista maistraateista saatujen tietojen mukaan alaikäisten ulkomailla solmimia avioliittoja koskevia rekisteröintejä tehdään harvakseltaan. Vuosittain tällaisia tapauksia on yhteensä alle 10.⁵ Käytännössä kyse on ollut ulkomailla solmitun avioliiton tunnustamisesta siinä vaiheessa, kun avioliiton solmimishetkellä alaikäinen puoliso on jo tullut täysi-ikäiseksi.

---

⁵ Tiedot kerättiin sähköpostikyselyllä maaliskuussa 2016 ja joulukuussa 2017. Tiedot saatiin seuraavilta seitsemältä maistraatilta: Ahvenanmaan, Hämeen, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Länsi-Suomen, Sisä-Suomen ja Uudenmaan maistraatti.

Kahdessa maistraatissa tapauksia ei ole ollut ollenkaan, ja muissa maistraateissa nolasta kahteen tapausta vuodessa. Esimerkiksi turvapaikanhakijoiden lukumäärän voimakas lisääntyminen ei ilmeisesti ole ainakaan toistaiseksi vaikuttanut tapausmääriin. Niissä maistraateissa, joissa ulkomailla solmittuja avioliittoja ylipäänsä oli rekisteröity, ei ole tehty kielteisiä päätöksiä. Rekisteröimismenettely vaihtelee tapauskohtaisesti: yleensä prosessi on kirjallinen, mutta haastattelujakin voidaan tarvittaessa tehdä.

Maistraatit ratkaisevat tunnustamisasiat soveltaen edellä selostettuja avioliittolain 115 ja 139 §:n säännöksiä. Käytännössä tehtävä on usein haastava, koska ehdottomuusperiaatteen soveltumista on arvioitava tapauskohtaisesti eikä tulkintaa ohjaavaa tuomioistuinkäytäntöä ole. Soveltamiskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi maistraateissa on käytetty ohjeistusta ("Ulkomaalaisten rekisteröinti maistraatissa"), jossa todetaan ulkomailla solmittujen lapsiavioliittojen rekisteröimisestä seuraavaa:

"Sitovaa vähimmäisikärajaa ei ole. Ordre public -periaate estää yleensä selvästi lapsi-ikäisenä solmitun avioliiton tunnustamisen tapauksissa, joissa puoliso tunnustamisen tullessa harkittavaksi on yhä lapsi-ikäinen. Avioliiton "väärän" syntyvän merkitys vähenee, jos puoliso on täysi-ikäisyyden saavutettuaan osoittanut halunsa pysyä naimisissa.

Esim.: Avioliitto solmittu ulkomailla, Suomeen muutettaessa mies 20 v, vaimo 16 v, pariskunnalla on lapsi. UMA:ssa [ulkomaalaisasioiden sähköinen asiankäsittelyjärjestelmä] pariskunnan siviilisääty on "avioliitossa". Avioliittoa ei voida merkitä VTJ:ään [väestötietojärjestelmään] ennen kuin vaimo on täysi-ikäinen, elleivät puoliset solmi uutta avioliittoa OM:n luvalla. Jos avioliittoa ei voida kirjata VTJ:ään ja lapselle halutaan molempien vanhempien huoltajuus, isyys tulee tunnustaa ja vahvistaa isyyden tunnustamisen kautta. Kun vaimo on täyttänyt 18 v, voidaan avioliitto merkitä VTJ:ään ja lapsen status muuttaa aviolapseksi.

[- - -]

Alaikäisten avioliittojen osalta on sovittu, että jos alaikäinen osapuoli vielä täysi-ikäiseksi tultuaankin ilmaisee haluavansa olla kyseisessä avioliitossa, avioliitto voidaan hyväksyä täysi-ikäiseksi tulon jälkeen. Jos avioliitto tällä tavalla myöhemmin rekisteröidään, olisi samalla syytä muuttaa lapsen perheoikeudellinen asema aviolapseksi, vaikka isyys olisi tunnustamisen perusteella jo vahvistetukin, koska vahvistushetkellä avioliittoa ei ollut rekisteröity. Avioliiton solmimispäiväksi rekisteröidään todellinen vihkimispäivä."

Maistraattien käytössä olevan ohjeistuksen perusteella arvioituna vaikuttaa siltä, että ulkomailla solmittu avioliitto voidaan maistraateissa jättää ehdottomuusperiaatteen nojalla tunnustamatta useammin kuin mitä lain esitöiden perusteella voisi olettaa.

Alaikäisen solmima avioliitto ja pakkoavioliitto

Alaikäisen solmima avioliitto rinnastetaan usein pakkoavioliittoon. Kyse on kuitenkin eri asiasta. Pakkoavioliitolla tarkoitetaan yleensä avioliittoa, joka on solmittu vastoin jomankumman puolison suostumusta. Alaikäisen solmima avioliitto voi olla pakkoavioliitto, mutta se on voitu solmia myös molempien osapuolten vapaasta tahdosta. Pakko- ja lapsiavioliittoja koskevassa keskustelussa on tosin ylipäänsä kyseenalais-tettu alaikäisen tahdonmuodostuskyky avioliittopäätöksen osalta. On selvää, että kyky itsenäisesti ja harkitusti päättää avioliiton solmimisesta on hyvin yksilöllistä. Yleisesti voitaneen kuitenkin todeta, että mitä nuoremasta lapsesta on kyse, sitä suurempia epäilyksiä hänen tahdonmuodostuskykynsä voidaan kohdistaa.

Pakkoavioliittojen määristä Suomessa ei ole – eikä asian luonteen vuoksi voikaan olla – virallisia tilastoja. Helsingin yliopiston yhteydessä toimiva Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti on selvittänyt oikeusministeriön pyynnöstä avioliittoon pakottamisen esiintymistä ja ilmituloa Suomessa. Selvitysmuistio julkaistiin syyskuussa 2017.⁶

---

⁶ Linkki selvitysmuistioon ”Pakkoavioliittojen esiintyminen ja ilmitulo Suomessa”: <http://valtioneuvosto.fi/documents/1410853/4750802/Avioliittoon+pakottaminen++selvitysmuistio+2017+HY.pdf/8b68f4a4-8c0e-43e0-9314-a40af9e4c56f>

3 Kansainvälinen vertailu

3.1 Kansainväliset sopimukset ja suositukset

Kansainvälisillä areenoilla, etenkin YK:n piirissä, on useissa eri yhteyksissä korostettu lapsiavioliittojen ennaltaehkäisemisen tärkeyttä. Alhaista avioitumisikää pidetään vahingollisena muun muassa siksi, että avioliitto ja raskaus nuorella iällä voi olla terveydelle vahingollista ja estää nuorten tyttöjen kouluttautumisen.

Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin instrumentteihin, jotka liittyvät alaikäisen oikeuteen solmia avioliitto. Kansainvälisesti ei ole saavutettu yhtenäistä sääntelyä vähimmäisiästä avioliiton solmimiselle, vaikka erinäisissä suosituksissa on esitetty, että vähimmäisiän tulisi olla 18 vuotta.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa (SopS 60/1991) ei ole alaikäisen avioliittoa koskevia määräyksiä. Sopimuksen 1 artiklassa todetaan, että lapsella tarkoitetaan jokaista alle 18-vuotiasta henkilöä, ellei lapseen soveltuvien lakien mukaan täysi-ikäisyyttä saavuteta aikaisemmin. Täysi-ikäisyys voi näin ollen alkaa jo 18 vuotta nuorempana. Tästä syystä sopimusta ei voida tulkita niin, että kyseinen sopimus velvoittaisi säätämään avioliiton solmimiselle 18 vuoden ikärajan tai olemaan tunnustamatta sitä nuorempana solmittua avioliittoa.

Myöskään muista YK:n yleissopimuksista ei löydy avioliittoon liittyviä ikärajoja. Esimerkiksi kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 8/1976) 23 artiklassa taataan ”avioliittoiässä oleville” miehille ja naisille oikeus solmia avioliitto.

YK:n yleiskokouksen vuonna 1965 antamassa suosituksessa ”*Recommendation on Consent to Marriage, Minimum Age for Marriage and Registration of Marriages*” todetaan, että jäsenvaltioiden tulee säätää avioliiton solmimiselle alaikäraja, joka ei saa olla 15 vuotta alempi. Tämäkin 15 vuoden alaikäraja voidaan kuitenkin alittaa, jos toimivaltainen viranomainen on myöntänyt poikkeusluvan painavista syistä ja avioliittoon aikovan edun mukaisesti.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on yleiskommentissaan nro 4 (2003) suosittanut, että sopimusvaltiot tarkistavat ja tarvittaessa muuttavat lainsäädäntöään ja käytäntöjään avioliiton vähimmäisikärajan nostamiseksi 18 vuoteen sekä tyttöjen että poikien osalta riippumatta siitä, ovatko vanhemmat antaneet suostumuksensa avioliitolle. Toisaalta

YK:n alainen CEDAW-komitea on yhdessä lapsioikeuskomitean kanssa nimenomaisesti todennut suosituksessaan vuonna 2014, että myös alle 18-vuotias voi poikkeuksellisten olosuhteiden vallitessa olla riittävän kypsä avioliittoon. Tällöinkin lapsen tulee olla vähintään 16-vuotias ja päätöksenteko tulee jättää tuomarille.⁷

YK:n ihmisoikeusneuvosto on suosittanut päätöslauselmassaan heinäkuussa 2015, että jäsenvaltiot ryhtyisivät toimenpiteisiin alaikäisten avioliittojen kieltämiseksi. Suomi on myös sitoutunut YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin, jotka tähtäävät muun muassa lapsi- ja pakkoavioliittojen lopettamiseen. Ikäraja näissä yhteyksissä ei kuitenkaan ole määritelty.

Euroopan neuvoston piirissä solmitun Euroopan ihmisoikeussopimuksen 12 artiklassa säädetään oikeudesta avioliittoon. Artiklan mukaan avioliittoiässä olevilla miehillä ja naisilla on oikeus mennä avioliittoon ja perustaa perhe tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lakien mukaisesti. Avioliittoa ei saa jättää sopimusvaltioiden kansallisesti päätettäväksi.

Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous on päätöslauselmassaan 1468 (2005)⁸ suosittanut, että sen jäsenvaltiot asettavat avioliiton solmimisen ikärajan 18 vuoteen ja pidättäytyvät tunnustamasta ulkomailla solmittuja lapsiavioliittoja paitsi tapauksissa, jossa avioliiton tunnustaminen on lapsen intressien mukaista.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT) on ottanut kantaa ulkomaisen lapsiavioliiton tunnustamiseen ratkaisussaan *Z.H. & R.H. vs. Sveitsi* (9.12.2015). Tapauksessa oli kyse muun muassa siitä, rikkoivatko Sveitsin viranomaiset Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan mukaista oikeutta perhe-elämän kunnioittamiseen jättämällä tunnustamatta Iranissa alaikäisenä solmitun uskonnollisen avioliiton. Toinen hakijoista oli avioliiton solmimisen aikaan 14-vuotias. Ratkaisun keskeinen sisältö on se, että Euroopan ihmisoikeussopimus ei velvoita ulkomailla solmitun lapsiavioliiton tunnustamiseen.⁹ Samanaikaisesti ratkaisusta käy ilmi, että ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa tarkoitettu perhe-elämän suoja voi ulottua myös alaikäisten perhesuhteisiin.

---

⁷ Joint general recommendation No. 31 of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women/general comment No. 18 of the Committee on the Rights of the Child on harmful practices (14.11.2014).

⁸ Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokouksen päätöslauselma 1468 pakko- ja lapsiavioliitosta (annettu 5.10.2005).

⁹ EIT katsoi, että Sveitsin viranomaiset olivat toimineet asianmukaisesti jättäessään tunnustamatta avioliiton, joka ei ollut juridisesti pätevä edes Iranissa, jossa avioliitto oli solmittu, eikä Afganistanissa, jonka kansalaisia hakijat olivat. Lisäksi avioliiton tunnustaminen olisi hakijan nuoren iän vuoksi olisi ollut *ordre public* -periaatteen vastainen Sveitsissä. Ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan

Yhteenvedon voidaan todeta, että Suomea sitovat ihmisoikeusasiakirjat eivät velvoita säätämään avioitumisikärajasta tai ulkomaisen avioliiton tunnustamista jättämisestä avioitumisiin perusteella toisin kuin nykyisin on säädetty. Toisaalta uusimmat suositukset osoittavat, että alaikäisinä solmittuihin avioliittoihin suhtaudutaan entistä kriittisemmin.

3.2 Ruotsi¹⁰

Kotimaassa solmittavat alaikäisten avioliitot: Lupamenettelyn kiristäminen (2004) ja poistaminen (2014)

Alle 18-vuotiaana avioituminen oli aikaisemmin mahdollista myös Ruotsissa lääninhallituksen myöntämällä luvalla. Laissa ei ollut eritelty, millä edellytyksellä luvan voi saada. Alaikäisten avioitumisen mahdollistavaa poikkeusta rajoitettiin tuntuvasti vuonna 2004. Lakia kiristettiin tuolloin siten, että poikkeuslupan myöntäminen edellytti erityisiä syitä. Esitöissä todettiin, että hakijan henkilökohtaisen kypsyyden lisäksi arvioidaan, mikä merkitys avioliitolla olisi lapsen kehitykselle, perhe-elämälle, koulutukselle ja sosiaalisille suhteille. Myös mm. hakijan iällä, huoltajien mielipiteellä, mahdollisella raskaudella ja vanhemmuudella katsottiin olevan merkitystä. Lisäksi mahdolliseen painostukseen oli kiinnitettävä huomiota. Erityisenä syynä ei kuitenkaan pidetty uskonnollisia tai kulttuurillisia syitä, sillä katsottiin, ettei vähemmistöryhmiltä voida evätä lain antamaa suojaa. Lapsen suojaamista pidettiin tärkeämpänä kuin kulttuuritraditioiden ylläpitämistä.

Poikkeusmahdollisuus poistettiin avioliittolaista kokonaan vuonna 2014. Ratkaisua perusteltiin sillä, että alle 18-vuotiasta ei voida pitää tarpeeksi kypsänä avioliiton solmimiselle. Lisäksi viitattiin muun muassa YK:n lapsioikeuskomitean suositukseen 18 vuoden alaikärajasta. Poikkeuslupamahdollisuuden poistamisen ajateltiin myös vähentävän perheiden painostusta ja raskaaksi hankkiutumista poikkeusluvan toivossa.

Ruotsissa aikaisemmin voimassa ollut poikkeuslupakäytäntö poikkesi jonkun verran Suomen käytännöstä. Vuosina 2008–2010 yhteensä 68 alaikäistä haki poikkeuslupaa. Lupia myönnettiin em. ajanjaksona yhteensä kuusi, kaikki 17-vuotiaille. Suomen käytännöstä poiketen useimmat ruotsalaiset hakijat olivat ulkomaalaistaustaisia. Lisäksi Ruotsissa lääninhallitukset toimivat lupaviranomaisina, mikä oli johtanut alueellisiin eroavaisuuksiin lupien myöntämiskäytännössä. Ottaen huomioon sekä hakemusten

---

ei voida tulkita sisältävän veloitetta tunnustaa uskonnollista tai juridista avioliittoa, jonka on solminut 14-vuotias lapsi. Tällaista velvollisuutta ei EIT:n mukaan voida johtaa myöskään 12 artiklasta, joka koskee oikeutta avioliittoon.

¹⁰ Reg. Prop. 2003/04:48 ja Reg. Prop. 2013/14:208 (s. 22–30).

että myönnettyjen poikkeuslupien vähäisen lukumäärän, poikkeuslupajärjestelmän ylläpitämistä pidettiin epätarkoituksenmukaisena.

Lausuntokierroksella esitettiin huoli siitä, että poikkeuslupamenettelyn poistaminen johtaa alaikäisten hakeutumiseen ulkomaille avioituakseen siellä. Pelkoa ei kuitenkaan pidetty perusteltuna ottaen huomioon, että lupia myönnetään vähän ja ulkomailla solmittu avioliitto voitiin tunnustaa Ruotsissa vain rajoitetusti silloin, kun lapsella on liittymä Ruotsiin. Lisäksi ulkomailla solmittujen avioliittojen tunnustamisen edellytyksiä tiukennettiin samassa yhteydessä.

Ruotsin lainsäädännön mukaan alle 18-vuotiaana solmittu avioliitto ei ole mitätön. Avioliittolain mukaan puolisoilla on kuitenkin oikeus avioeroon ilman harkinta-aikaa muun muassa silloin, kun puoliso on pakotettu avioliittoon tai kun hän on ollut alle 18-vuotias solmiessaan avioliiton (avioliittolain 5 luvun 5 §).

Ulkomaisen lapsiavioliiton tunnustaminen

Vuonna 2004 lainsäädäntöä kiristettiin sen estämiseksi, että alaikäisiä koskevaa avioliittolainsäädäntöä kierretään avioitumalla ulkomailla. Tästä johtuen päädyttiin ratkaisuun jättää tunnustamatta sellaiset lapsiavioliitot, jotka ovat ristiriidassa Ruotsin lainsäädännön kanssa, jos lapsella on asuinpaikkansa tai kansalaisuutensa perusteella liittymä Ruotsiin. Koska tämän katsottiin voivan yksittäistapauksessa johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin (esim. perheoikeus, perintöoikeus, perheenyhdistäminen), poikkeus voitiin tehdä erityisestä syystä. Esimerkkeinä mainittiin esitöissä muun muassa se, että vihkimisestä on kulunut paljon aikaa; se, että liittymää Ruotsiin ei voida pitää niin vahvana (toinen osapuoli esim. kaksoiskansalainen); se, että pariskunnalla on yhteinen lapsi; sekä se, että poikkeuslupamenettely olisi sovelnut, jos pariskunta olisi avioitunut Ruotsissa.

Vuonna 2014 ulkomailla alaikäisen solmiman avioliiton tunnustamisen edellytyksiä kiristettiin entisestään (särskilda skäl → synnerliga skäl): Uudistuksen jälkeen lapsiavioliiton tunnustaminen on mahdollista vain, jos sen tunnustamatta jättäminen johtaa vakaviin seurauksiin tai on muutoin kohtuutonta. Kyse on aina yksittäistapauksellisesta harkinnasta. Ajan kulumisen ei sinänsä anna aiheutta tunnustamiseen (vaikka hakija olisi jo aikuinen). Myöskään yhteiset lapset eivät yksin riitä tunnustamisperusteeksi. Uudistuksen yhteydessä katsottiin, ettei ole erityistä tarvetta suojata syntyneiden lasten asemaa, sillä Ruotsissa lapsia suojataan riittävästi muutenkin kuin vanhempien siviilisäädyn perusteella. Päinvastoin ei haluta ylläpitää illuusiota, jonka mukaan lapsen saama suoja riippuisi vanhempien siviilisäädystä.

Esitöiden mukaan edellytetään selviä ja erittäin painavia syitä (*tydliga och mycket starka skäl*) lapsi- tai muun avioliiton esteitä koskevan ruotsalaisen lainsäädännön kanssa ristiriidassa olevan avioliiton tunnustamiseksi silloin, kun henkilöllä on asuinpaikka Ruotsissa tai Ruotsin kansalaisuus. Muu ratkaisu olisi esitöiden mukaan sen hyväksymistä, että henkilöt, joilla on liittymä Ruotsiin, kiertävät keskeistä ruotsalaista lainsäädäntöä.

Ruotsin hallitus on maaliskuussa 2017 asettanut selvitysmiehen selvittämään lapsiavioliittoja, pakkoavioliittoja ja kunniaväkivaltaa (*Utredningen om starkare skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv*). Selvityksen ulkomailla solmittujen lapsiavioliittojen tunnustamista koskeva osuus valmistui joulukuussa 2017.¹¹ Selvityksessä ehdotetaan, että ulkomailla solmittujen lapsiavioliittojen tunnustamisen edellytyksiä rajoitetaan entisestään siten, ettei alle 18-vuotiaiden ulkomailla solmimia avioliittoja hyväksytä edes siinä tapauksessa, ettei avioliiton solmineilla henkilöillä ole avioliiton solmimishetkellä ollut minkäänlaista liittymää Ruotsiin.¹² Lapsiavioliittoa, jonka kummallakaan osapuolella ei ole minkäänlaista liittymää Ruotsiin, ei selvityksen mukaan tule tunnustaa, jos jompikumpi osapuolista oli alle 18-vuotias jomman osapuolen tullessa Ruotsiin. Näin ollen kaikki lapset Ruotsissa, kansalaisuudesta ja kotipaikasta riippumatta, olisivat oikeutettuja samantasoiseen suojaan. Selvitys on paraikaa lausuntokierroksella. Selvityksen toisen osuuden, joka koskee pakkoavioliittoja ja kunniaväkivaltaa, on määrä valmistua syyskuussa 2018.

3.3 Tanska¹³

Kotimaassa solmittavat alaikäisten avioliitot

Tanskassa aikaisemmin voimassa olleen lainsäädännön mukaan alle 18-vuotias voi avioitua kunnallisen viranomaisen antamalla poikkeusluvalla. Lainsäädännössä ei tarkemmin määritelty, millä edellytyksillä lupa voidaan myöntää. Vakiintuneen käytännön mukaan lupa voitiin myöntää vain erityisestä syystä, jos molemmat osapuolet ovat alle 18-vuotiaita. Lupakäytännön mukaan lupaa ei myönnetty, jos toinen hakijoista oli alle 15-vuotias. Jos parisuhteen toinen osapuoli oli täysi-ikäinen, poikkeuslupa myönnettiin

¹¹ SOU 2017:96 "Utvidgat hinder mot erkännande av utländska barnäktenskap".

¹² Selvityksen mukaan Ruotsissa on poikkeuslupamahdollisuudesta luopumisen ja ulkomailla solmittujen avioliittojen tunnustamisedellytysten kiristämisen jälkeenkin (aikavälillä heinäkuu 2014–elokuu 2017) rekisteröity huomattava määrä (109) 15–17-vuotiaana ulkomailla solmittuja avioliittoja.

¹³ Ks. lakiehdotus L 94: Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, udlændingeloven og værgemålsloven (30.11.2016).

lähtökohtaisesti, jos toinen osapuoli oli 1) yli 15-vuotias ja raskaana, 2) yli 16-vuotias ja pariskunta asui yhdessä tai 3) yli 17-vuotias.

Tanskassa hyväksyttiin tammikuussa 2017 lainmuutos, jolla luovuttiin alaikäisen mahdollisuudesta saada poikkeuslupa avioitumiselleen. Lainmuutos tuli voimaan 1.2.2017. Tanskassa solmittavien avioliittojen ehdoton alaikäraja on lainmuutoksen myötä 18 vuotta. Alaikäisenä solmittu avioliitto on mitätön. Muutosta perusteltiin yhteiskunnassa tapahtuneilla muutoksilla ja sillä, että avioliittoian tulisi seurata yleistä täysikäisyyden ikää. Esitöissä katsottiin aikaisemman lainsäädännön olleen ajalta, jolloin avioliiton tehtävä ja merkitys oli erilainen kuin nykyään. Yhteiskunnan kehittymisen ja perheiden moninaistumisen myötä monet pariskunnat elävät yhdessä ja perustavat perheen ilman avioitumista. Myös perheoikeudellinen lainsäädäntö on yhteiskunnan muuttumisen myötä muovautunut sellaiseksi, ettei avioliitolle anneta painoarvoa. Muutokset näkyvät myös poikkeuslupien lukumäärän romahtamisessa.

Ulkomaisten lapsiavioliittojen tunnustaminen

Aikaisemmin voimassa olleen lainsäädännön mukaan ulkomainen avioliitto tunnustettiin lähtökohtaisesti, jos se oli asianmukaisesti solmittu ulkomailla. Poikkeuksen muodostivat tilanteet, jossa tunnustaminen oli Tanskan oikeusjärjestyksen perusteiden vastaista (*ordre public*). Alle 15-vuotiaan avioliittoa ei tullut tunnustaa, koska sen katsottiin olevan ehdottomuusperiaatteen vastaista. Käytäntöä perusteltiin rikosoikeudellisella suojaikärajalla, joka on Tanskassa 15 vuotta, sekä sillä, että kotimaisissakaan avioliitoissa lupaa ei myönnetty alle 15-vuotiaille.

1.2.2017 voimaan tulleen lainmuutoksen myötä Tanskassa ei lähtökohtaisesti enää tunnusteta ulkomailla alle 18-vuotiaana solmittuja lapsiavioliittoja. Ulkomailla alaikäisenä avioituneen pariskunnan tulee näin ollen solmia avioliitto Tanskassa molempien osapuolten täytettyä 18 vuotta, mikäli he haluavat avioliittonsa voimaan Tanskassa. Tämä ei kuitenkaan koske EU- tai ETA-kansalaisia ja heidän puolisoitaan. Säännöksen tarkoituksena on estää avioliittosäätelyn kiertäminen. Vaikkei avioliittoa tunnusteta, osapuolet voivat turvata yhteisen lapsensa oikeudet esim. isyyteen, vanhemmuuteen, huoltoon ja etuuksiin liittyvissä kysymyksissä.

Uusien säännösten mukaan ulkomailla alaikäisenä solmittu avioliitto voidaan kuitenkin erittäin poikkeuksellisesti painavista syistä tunnustaa, jos sen tunnustamatta jättäminen johtaisi osapuolten kannalta kohtuuttomaan tilanteeseen. Esimerkiksi yhteinen lapsi tai pitkään yhteiselo eivät kuitenkaan ole sellaisia syitä, jotka riittäisivät avioliiton tunnustamiseen. Tunnustaminen voisi tulla kyseeseen esimerkiksi tilanteessa, jossa toinen osapuoli kuolee, eikä pariskunnan yhteisiin lapseen liittyviä oikeudellisia ongelmia voitaisi selvittää muutoin kuin tunnustamalla avioliitto.

3.4 Norja¹⁴

Kotimaassa solmittavat alaikäisten avioliitot

Norjan avioliittolain 1 a §:n mukaan alle 18-vuotias voi solmia avioliiton huoltajiensa suostumuksella ja viranomaisen (*fylkesmannen*) luvalla. Luvan saaminen viranomaiselta edellyttää painavia syitä. Viranomainen voi myöntää luvan myös vanhempien tahdon vastaisesti, jos vanhempien kieltäytymiselle ei ole kohtuullisia perusteita. Alle 16-vuotias ei voi saada avioitumislupaa. Käytännössä lupamenettelyyn turvautuminen on harvinaista: esimerkiksi vuonna 2016 ei haettu yhtään lupaa. Lisäksi alle 16-vuotiaan kanssa avioituminen on kriminalisoitu rikoslaisissa (262 §). Rikoslain sääntely perustuu oletukseen, että alle 16-vuotiaan solmimaa avioliittoa voidaan pitää lähtökohtaisesti pakkoavioliittona. Tämä oletus ei päde silloin, kun kyse on 16–17-vuotiaista.

Norjassa on meneillään lainsäädäntöuudistus, jonka mukaan poikkeuslupamahdollisuudesta luovuttaisiin ja avioliiton solmimiselle asetettaisiin 18-vuoden alaikäraja.¹⁵ Uudistusta perustellaan yhteiskunnan kehityksellä suuntaan, jossa yhteiselo ja lasten saaminen ilman avioliittoa on hyväksyttävää; ihmisoikeuksien kehittymisellä, muiden Pohjoismaiden lainsäädäntöuudistuksilla sekä poikkeuslupahakemusten vähäisyydellä. Ehdotuksessa todetaan muun muassa, että lainsäädännöllä on tärkeämpää ennaltaehkäistä lapsiavioliittojen syntymistä kuin sallia yksittäistapauksissa avioliitto esimerkiksi uskonnollisilla perusteilla. Poikkeuslupahakemusten vähäisestä lukumäärästä huolimatta halutaan antaa signaali siitä, ettei alle 18-vuotiaiden avioliittoja pidä hyväksyä.

Lapsiavioliiton mitätöinnistä ei tällä hetkellä ole sääntelyä. Mitätöintiä koskevaa sääntelyä ei ehdoteta myöskään edellä mainitussa ehdotuksessa. Sen sijaan ehdotetaan avioeromenettelyn keventämistä siten, että avioeron saamista helpotettaisiin myöntämällä avioero ilman vaatimusta sitä edeltävästä asumuserosta silloin, kun kyse on alle 18-vuotiaana solmitusta avioliitosta. Vastaava menettely on käytössä kaksinnaimistapauksissa ja tapauksissa, joissa puoliset ovat keskenään lähisukulaisia. Jollei kumpikaan puolisoista hae avioeroa, *fylkesmannen* voi tehdä hakemuksen.

Ulkomaisten lapsiavioliittojen tunnustaminen

¹⁴ Prop. 49 L (2017–2018) – Endringer i ekteskapsloven (absolutt 18-årsgrense for å inngå ekteskap i Norge); Høringsnotat – Forslag til endringer i ekteskapsloven (13.12.2017); GI-13/2016 (20.12.2016) – Nedre aldersgrense for å anerkjenne ekteskap inngått i utlandet; Ot.prp. nr. 100 (2005–2006) Om lov om endringer i ekteskapsloven og straffeprosessloven mv. (tiltak for å forhindre tvangsekteskap mv.);

¹⁵ Ks. lapsi- ja yhdenvertaisuusministeriön lakiehdotus Prop. 49 L (2017–2018) – Endringer i ekteskapsloven (absolutt 18-årsgrense for å inngå ekteskap i Norge), jota käsitellään paraikaa parlamentissa.

Ulkomailla solmitun avioliiton tunnustamisesta säädetään avioliittolain 18 a §:ssä. Pääsääntö on, että ulkomailla asianmukaisesti solmittu avioliitto tunnustetaan Norjassa. Ulkomailla alle 18-vuotiaana solmittua avioliittoa ei kuitenkaan tunnusteta, jos toisella osapuolista on avioitumishetkellä ollut liittymä Norjaan joko kansalaisuutensa tai vakituksen asumisen perusteella. Säännöksen tarkoitus on estää se, että norjalaista avioi- liittosääntelyä kierretään avioitumalla ulkomailla. Molempien osapuolten pyynnöstä avioliitto voidaan kuitenkin tunnustaa, jos tunnustamiselle on painavia syitä.

Avioliittolain esitöissä on todettu, että esim. 15-vuotiaana solmittua avioliittoa voidaan pitää ehdottomuusperiaatteen sisältävän säännöksen vastaisena. Tätä on pidetty liian tiukkana lähtökohtana, sillä se tekee tunnustamisen sellaisissa tapauksissa, joissa avioliitto on solmittu alaikäisenä ja liittymää Norjaan ei ole, käytännössä mahdotto- maksi. Oikeusministeriön antamassa tulkintaohjeessa (GI-13/2016) todetaan, että pel- kästään avioliiton solmimisiän ei tulisi olla ratkaiseva ehdottomuusperiaatteen sovelta- mista koskevassa arvioinnissa, vaan huomiota tulee kiinnittää myös muihin seikkoihin, kuten siihen, ovatko osapuolet tasavertaisia iän ja kehityksen puolesta. Mitä vanhempia hakijat ovat ja mitä kauemmin aikaa avioliiton solmimisesta on kulunut, sitä vähemmän avioliiton tunnustamisen voidaan katsoa olevan ristiriidassa oikeusjärjestyksen perus- teiden kanssa. Myös sille, onko pariskunnalla yhteisiä lapsia, tulee antaa merkitystä.

Ulkomaisten avioliittojen tunnustamista koskevaa sääntelyä on pidetty monimutkaisena ja tunnustamiskäytäntöä epäyhtenäisenä. Lapsi- ja yhdenvertaisuusministeriössä val- mistellaankin paraikaa ehdotusta avioliittolain muutokseksi ulkomailla solmittujen lapsi- avioliittojen tunnustamisen rajoittamiseksi ja tunnustamisedellytysten selventämiseksi erityisesti niissä tapauksissa, joissa kummallakaan puolisoilla ei ole vihkimishetkellä ol- lut liittymää Norjaan.

3.5 Muut maat

Sveitsissä ja Alankomaissa avioliiton alaikäraja on 18 vuotta. Siitä ei voida poiketa. Ul- komailla solmittu lapsiavioliitto voidaan Alankomaissa tunnustaa vasta, kun osapuolet ovat täysi-ikäisiä.

Saksassa on vastikään luovuttu poikkeuslupamenettelystä. Samassa yhteydessä myös ulkomailla solmittujen avioliittojen tunnustamisen edellytyksiä tiukennettiin tuntuvasti. Alle 16-vuotiaana solmittu avioliitto on automaattisesti mitätön. Sen sijaan 16–17-vuo- tiaana solmittu avioliitto voidaan tunnustaa erityisen painavasta syystä tai siinä tapauk- sessa, että alaikäisenä avioliiton solminut hyväksyy avioliiton saavutettuaan täysi-ikäi- syyden.

Islannissa on käytössä vastaavan kaltainen poikkeuslupamenettely kuin Suomessa.

Englannissa avioliiton alaikäraja on 16 vuotta. Alle 16-vuotiaan solmima avioliitto on mitätön.

4 Sääntelyn arviointi ja kehittämisvaihtoehdot

4.1 Suomessa solmittavat alaikäisten avioliitot

4.1.1 Nykytilan arviointi

Oikeusministeriön tiedossa ei ole poikkeuslupamenettelyyn liittyviä käytännön epäkoh-
tia kuten pakkoavioliittoon tai muunlaiseen hyväksikäyttöön viittaavia piirteitä. Vaikka
laissa ei ole asetettu alaikärajaa avioliiton solmimiselle, käytännössä 14–15-vuotiaille
ei myönnetä poikkeuslupaa, ja 16-vuotiaallekin lupa on myönnetty ainoastaan raskau-
den perusteella. Lupahakemukset ja alaikäisten solmimat avioliitot ovat vähentyneet
huomattavasti yhteiskunnassa tapahtuneiden muutosten seurauksena. Poikkeuslupa-
menettelyn voidaan mahdollisesti myös nähdä vähentävän jossain määrin painetta sii-
hen, että ulkomaalaistaustaiset pariskunnat hakeutuvat vihittäviksi alkuperävaltioon
tai muuhun sellaiseen valtioon, jossa alaikäisten solmimiin avioliittoihin suhtaudutaan
suopeasti.

Nykyisen sääntelyn nojalla voidaan joustavasti arvioida, voidaanko alaikäisen toivetta
solmia avioliitto pitää yksittäistapauksessa hänen etunsa kannalta poikkeuksellisesti
perusteltuna. Tämä on ollut myös poikkeuslupamenettelyn alkuperäinen tavoite. Myös
YK:n lapsen oikeuksien sopimus lähtee siitä, että ikärajojen tulisi olla joustavia ja mah-
dollistaa alaikäisen yksilöllisen kypsyystason huomioon ottaminen. Voidaan myös kat-
soa, että ne uhkakuvat, joita kansainvälisillä sopimuksilla ja suosituksilla ymmärrettä-
västi pyritään ennalta ehkäisemään (mm. tyttöjen koulunkäynnin keskeytyminen, nuo-
rena synnyttämisestä aiheutuvat terveysriskit, altistuminen hyväksikäytölle, omien elä-
mänvalintojen tekemisen estyminen) eivät käytännössä ole erityisen vakava uhka suo-
malaisessa yhteiskunnassa.

Nykysääntelyn soveltamisessa ei ole tullut tietoon merkittäviä ongelmia, mutta menet-
telyä olisi mahdollista kehittää alaikäisen hakijan aseman turvaamiseksi. Periaatteelli-
semmalla tasolla alaikäisen oikeuteen solmia avioliitto liittyy myös sellaisia näkökohtia,
joiden vuoksi koko poikkeuslupamenettelyn asianmukaisuutta on aiheellista kriittisesti
arvioida.

4.1.2 Ehdottoman alaikärajan kirjaaminen lakiin ja kuulemiskäytännön täsmentäminen

Ehdottoman alaikärajan kirjaaminen lakiin

Yhtenä keskeisenä ongelmana voimassa olevassa sääntelyssä eräät lapsen oikeuksien puolesta puhuvat tahot ovat pitäneet sitä, ettei poikkeuslupamenettelyssä avioitumiselle ole ehdotonta alaikärajaa. Eri yhteyksissä onkin esitetty, että avioliittolakiin olisi vähintäänkin säädettävä ehdoton alaikäraja, jota nuoremmat eivät voisi avioitua poikkeusluvallakaan.¹⁶ Poikkeuslupamenettelyä koskevan sääntelyn asianmukaisuutta arvioitaessa on syytä muistaa, että vaikka ehdoton alaikäraja puuttuu lainsäädännöstä, alle 16-vuotiaille myönnetty luvat ovat erittäin harvinaisia.

Alaikärajan puuttumista voidaan pitää lainsäädännön sisäisen johdonmukaisuuden kannalta ongelmana, kun otetaan huomioon rikoslaissa oleva 16 vuoden nk. suojaikäraja (RL 20:6). Voimassa olevan poikkeuslupasääntelyn onkin katsottu jopa legitimoidun lapsen seksuaalisen hyväksikäytön mahdollistamalla alle 16-vuotiaiden avioliitot¹⁷. Jos lapsi on alle 16-vuotias, voidaan myös aiheellisesti kyseenalaistaa se, onko kyse lapsen omasta valinnasta.

Yksi vaihtoehto olisi ottaa lakiin säännös alaikärajasta, jota nuoremmille poikkeuslupaa enää olisi edes mahdollista myöntää. Mahdollisten ongelmien ennaltaehkäisemiseksi alaikäraja koskevan sääntelyn voisi yhdistää lapsen kuulemista koskevaan sääntelyyn (ks. jäljempänä). Jos alaikärajaksi säädettäisiin 16 vuotta, lainmuutos merkitsisi käytännössä vallitsevan oikeustilan kirjaamista lakiin. Järjestelmän yksittäistapauksittainen joustavuus säilyisi, mutta samalla vastattaisiin huoliin, joita on esitetty alaikärajan puuttumisen suhteesta suojaikärajaa koskevaan sääntelyyn.

---

¹⁶ Yle Uutiset 12.6.2013: "Lupa alaikäisten avioliittoon heltiä usein pelkällä hakemuksella"; Karjalainen 12.5.2013: "Aula ei sallisi alle 16-vuotiaiden avioliittoja"; Unicef 28.1.2013: "Avioliittolakia tulisi uudistaa niin, että avioliittoon haluava alaikäinen tulee kuulluksi".

¹⁷ Ks. esim. KK 218/2015 vp, LA 8/2015 vp ja Yle Uutiset 12.6.2013: "Lupa alaikäisten avioliittoon heltiä usein pelkällä hakemuksella". On kuitenkin huomattava, että suojaikärajaa koskevan rikoslain sääntelyn keskeinen lähtökohta on nimenomaan lapsen suojaaminen seksuaaliselta hyväksikäytöltä. Ratkaisevaa mahdollista seksuaalista hyväksikäyttöä koskevassa arvioinnissa on se, loukkaako teko kohteen seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja onko osapuolten iässä tai henkinessä ja ruumiillisessa kypsytydessä suurta eroa (RL 20:7a).

Pelkästään alaikärajasta säättäminen merkitsisi kuitenkin, että alaikäisten avioliitot olisivat jatkossakin Suomessa mahdollisia. Tämän vuoksi Suomen asema lapsiavioliittojen kieltämistarpeesta käytävässä kansainvälisessä keskustelussa olisi jatkossakin haastava.

Osapuolten kuulemisen kehittäminen

Lapsen edun ja oikeuksien näkökulmasta on pidetty kyseenalaisena sitä, että poikkeuslupamenettely on käytännössä kirjallista eikä näin ollen avioliitto-oikeutta hakevaa lasta haastatella tai kuulla.¹⁸ On esitetty, että lakiin tulisi kirjata osapuolten kuuleminen esimerkiksi pakkoavioliittojen ja vanhempien painostuksen estämiseksi.¹⁹

Nykylainsäädännön mukaan luvanhakijan huoltajalle on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi. Käytännössä kuuleminen tapahtuu pääasiassa kirjallisesti. Hakijoita ei lain mukaan tarvitse erikseen kuulla. Käytännössä hakijat ovat kuitenkin yleensä itse aktiivisesti yhteydessä oikeusministeriöön muun muassa puhelimitse. Niissä erittäin harvinaisissa tilanteissa, joissa kyse on ollut alle 16-vuotiaasta hakijasta, oikeusministeriö on pyytänyt lastensuojeluviranomaisen lausunnon hakijan tilanteesta.

Yksi mahdollisuus varmistaa hakijan tilanteen selvittäminen olisi säätää velvollisuudesta kuulla asianosaisia henkilökohtaisesti. Kuulemisvelvollisuus olisi tarkoituksenmukaisinta säätää lapsen asuinkunnan lastensuojeluviranomaiselle, jolta oikeusministeriö olisi aina pyydettävä lausunto poikkeuslupahakemuksesta. Tällöin hakijan olosuhteet ja tahdonmuodostukseen vaikuttaneet seikat tulisi selvitettyä perusteellisesti myös silloin, kun hakija on 16–17-vuotias.

4.1.3 Poikkeuslupamahdollisuudesta luopuminen

Mahdollisuutta solmia avioliitto alaikäisenä on pidetty periaatteellisesti merkittävänä ongelmana ja asiasta on käyty paljon keskustelua julkisuudessa niin Suomessa kuin muissakin Euroopan maissa.²⁰ Kansainvälisessä keskustelussa on selkeä pyrkimys estää

¹⁸ Lapsiasiavaltuutetun tiedote 24.7.2015: ”Lasten avioliitot kiellettävä”; Yle Uutiset 23.11.2017: ”Järjestöt ja lapsiasiavaltuutettu vaativat Suomea kieltämään alaikäisten avioliitot – avioon mennyt jopa alle 16-vuotiaita”; Yle Uutiset 12.6.2013: ”Lupa alaikäisten avioliittoon heltiää usein pelkällä hakemuksella”.

¹⁹ KK 466/2013 vp; Unicef 28.1.2013: ”Avioliittolakia tulisi uudistaa niin, että avioliittoon haluava alaikäinen tulee kuulluksi”.

²⁰ Suomessa käydystä keskustelusta ks. esim. lakialoite LA 8/2015 vp laiksi avioliittolain 4 §:n 2 momentin kumoamisesta sekä kirjalliset kysymykset KK 427/2017 vp, KK 263/2015 vp, KK 218/2015 vp, KK 466/2013 vp; Naisjärjestöjen keskusliitto 20.3.2017: ”Alaikäisten avioliitot lopetettava myös Suomessa”; Yle Uutiset 23.11.2017: ”Järjestöt ja lapsiasiavaltuutettu vaativat Suomea kieltämään alaikäisten avioliitot – avioon mennyt jopa alle 16-vuotiaita”; Kansan Uutiset 11.10.2017: ”Kansanedustajat tyttöjen päivänä: Lapsiavioliitot kiellettävä Suomessa”

lapsiavioliitot pitkällä tähtäimellä kokonaan. Kansainvälinen kriittinen keskustelu on ollut keskeisesti vaikuttamassa siihen, että poikkeuslupamenettelystä on luovuttu tai siitä ollaan luopumassa muun muassa kaikissa Pohjoismaissa Islantia lukuun ottamatta.

Poikkeuslupamenettelystä luopumista puoltaisi ennen kaikkea se, että alaikäisten avioliittoja pidetään useilla tahoilla periaatteellisesti ongelmallisena ilmiönä. Kansainvälisesti suomalainen poikkeuslupajärjestelmä näyttäytyykin helposti lasten suojelun kannalta ongelmallisena, vaikei epäkohtia käytännössä olekaan ilmennyt. Poikkeuslupamenettelystä luopumisen etuna olisi lainsäädännöllinen selkeys ja se, että lainsäädännöllä kohdeltaisiin kaikkia alaikäisiä samalla tavalla. Poikkeuslupamenettelystä luopumalla annettaisiin myös kansainvälisesti viesti siitä, että alaikäisten avioliitot eivät ole hyväksyttävissä. Poikkeusmenettelystä luopuminen merkitsisi norminpurun ohella resurssisäästöä, jonka suuruus olisi kuitenkin tapausten lukumäärän huomioon ottaen marginaalinen.

Poikkeuslupamenettelystä luopumisen haittana olisi luopuminen sinänsä toimivasta menettelystä, joka ei ole aiheuttanut ongelmia. Enää ei olisi mahdollista joustaa niissä yksittäistapauksissa, joissa luvan myöntäminen olisi perusteltua. Käytännössä poikkeusmenettelystä luopuminen koskettaisi joitakin 17-vuotiaita, jotka haluavat avioitua uskonnollisista tai kulttuuriin liittyvistä syistä sekä niitä harvoja raskaana olevia 16–17-vuotiaita, jotka haluaisivat lapsensa syntyvän avioliitossa. Koska näissä tapauksissa avioliitto ei enää olisi mahdollinen ja sitä kautta isyysolettama ei päätisi, syntyvän lapsen isyys tulisi tunnustaa erikseen isyyslain (11/2015) mukaisesti. Koska uskonnolliset syyt on nykyään keskeisin peruste poikkeusluvan hakemiselle, poikkeuslupamenettelyn poistamisen vaikutukset kohdistuisivat lähinnä niihin uskonnollisiin yhteisöihin, joissa esimerkiksi ajatusta avoliitosta tai avioliiton ulkopuolisesta raskaudesta ei hyväksytä.

4.2 Ulkomailta solmittujen lapsiavioliittojen tunnustaminen

Nykytilan arviointi

Suomessa lähtökohtana on, että vieraassa valtiossa solmittu avioliitto tunnustetaan, jollei se ole oikeusjärjestyksemme perusteiden vastainen. Tämä vastaa länsimaissa yleisesti noudatettua kansainvälisen yksityisoikeuden peruslähtökohtaa. Myönteellinen suhtautuminen avioliittojen tunnustamiseen on tärkeää erityisesti siksi, että tunnustamatta jättäminen tekee avioliitosta ns. ontuvan. Ontuvalla avioliitolla tarkoitetaan avioliittoa, joka on pätevä joissakin valtioissa, mutta ei ole sitä kaikissa. Tästä aiheutuu

huomattavaa oikeudellista epävarmuutta ja pitkäaikaisia vaikeuksia sekä puolisoille itselleen että myös kansainväliselle oikeudenhoidolle: Esimerkiksi puoliso, jonka avioliittoa ei Suomessa tunnusteta, vapautuu Suomessa avioliittoon liittyvistä velvollisuuksista, mutta menettää myös siihen liittyvät oikeudet, jotka voivat koskea esimerkiksi elatusta, lasten huoltoa tai oikeutta toisen puolison omaisuuteen. Vihkimisen toimittaneessa valtiossa ja avioliiton tunnustavissa muissa valtioissa puoliso on sitä vastoin yhä avioliitossa.

Kuten edellä 2 jaksossa on todettu, alaikäisten ulkomailla solmimien avioliittojen tunnustamista koskevat tapaukset ovat Suomessa harvinaisia. Lisääntyvä maahanmuutto lisää kuitenkin tapauksia tulevaisuudessa. Maahanmuutto voi vaikuttaa tunnustamistapausten yleistymiseen ainakin kahdella tavalla. Ensinnäkin Suomessa asuvat maahanmuuttajataustaiset vanhemmat voivat lähettää alaikäisen tyttärensä solmimaan avioliiton maahan, jossa alaikäisille tytöille vanhempien toimesta järjestetyt avioliitot ovat tavanomaisia. Toiseksi tunnustettavaksi voi tulla avioliitto, jonka Suomeen muuttavat puoliset ovat ulkomailla solmineet toisen tai molempien puolisojen ollessa alaikäisiä. Tällöin tunnustamisasia tosin tulee hyvin harvoin esille Suomessa puolison ollessa edelleen alaikäinen.

Jos ulkomaille avioitumaan lähetetyn nuoren asuinpaikka avioliiton solmimisajankohdaksi on Suomessa ja avioliiton tunnustamista haetaan täällä, menettelyä voidaan pitää avioliittolaisissa säädettyjen avioliiton esteiden kiertämisenä. Nykyinen laki ei tällaista menettelyä estä, mutta jos avioliiton solmimiseen liittyy omia arvojamme vastaan räikeästi sotivia piirteitä, kuten pakottamista tai tytön hädänalaisen tai muista riippuvan aseman hyväksi käyttöä, avioliitto voidaan jättää tunnustamatta ehdottomuusperiaatteen nojalla.

Lähtökohtaisesti kotimaisia avioliittoja koskevalla sääntelyllä, kuten mahdollisilla poikkeuslupa- tai ikärajavaatimuksilla, ei ole vaikutusta ulkomailla solmittujen avioliittojen tunnustamisen edellytyksiin. Käytännössä kuitenkin kotimaisia avioliittoja koskevat sääntelyratkaisut ilmentävät osaltaan sitä, mitä oikeusjärjestyksessämme pidetään suotavana. Kun lainsäädännössä ei nykyisin esimerkiksi ole ehdotonta alaikärajaa Suomessa solmittavien avioliittojen osalta, ei alaikärajan kategorinen edellyttäminen vaikeuta perustellulta myöskään ulkomaisten avioliittojen tunnustamistilanteissa. Jos sen sijaan päädyttäisiin säätämään Suomessa solmittavien avioliittojen osalta ehdottomasta alaikärajusta tai kiellettäisiin alaikäisten avioituminen kokonaan, ratkaisu olisi todennäköisesti ilman eri sääntelyäkin omiaan rajoittamaan myös ulkomailla solmittujen avioliittojen tunnustamista Suomessa. Tosin maistraattien käytäntö tunnustamisasioissa vaikuttaa jo nykyisin olevan verrattain varauksellinen alaikäisten ulkomailla solmimien avioliittojen tunnustamisen suhteen.

Mahdollinen sääntelytarve

Kuten edellä todettiin, Suomessa solmittavia avioliittoja koskeva lainsäädäntömuutos, kuten ehdottoman alaikärajan asettaminen tai alaikäisenä avioitumisen kategorinen kieltäminen, vaikuttaisi todennäköisesti ulkomailla solmittujen avioliittojen tunnustamis-edellytyksiin tiukentavasti siinäkin tapauksessa, että tunnustamisen edellytyksiä koskevaa sääntelyä ei erikseen tarkistettaisi. Jos kansallista poikkeuslupamenettelyä tiukennettaisiin tai siitä luovuttaisiin, olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista arvioida myös avioliittojen tunnustamista koskevan sääntelyn tarkistamistarvetta.

Ensinnäkin tulisi arvioida tarve säätää sellaisten avioliittojen tunnustamisesta, joissa osapuolena oleva alaikäinen on Suomen kansalainen tai hänen asuinpaikkansa on Suomessa. Tältä osin sääntelyn tavoitteena olisi lähinnä estää kotimaisen sääntelyn kiertäminen.²¹ Näissä tilanteissa voitaisiin esimerkiksi säätää, että tällaiset avioliitot tunnustetaan Suomessa päteviksi vain erityisestä syystä. Erityisenä syynä voisivat tulla kysymykseen avioliiton tunnustamatta jättämisestä osapuolille koituvat kohtuuttomat vaikeudet ja se, että alaikäisenä avioliiton solminut täytettyään 18 vuotta ilmaisee haluavansa avioliiton pysyvän voimassa. Käytännössä tämä ei merkitsisi suurta muutosta nykytilaan, koska ehdottomuusperiaatetta soveltaen voidaan päätyä useissa tapauksissa samaan tulokseen. Muutosta olisi kuitenkin se, että todistustaakka erityisen syyn olemassaolosta siirtyisi sille, joka vetoaa tällaisen avioliiton pätevyYTEEN.

Toiseksi tulisi arvioida, pitäisikö nimenomaisella säännöksellä rajoittaa sellaisen alaikäisen avioliiton tunnustamista, joka on solmittu ulkomailla ennen kuin kummallakaan puolisoilla on ollut liittymiä Suomeen. Jos alaikäisenä avioituneella tai hänen puolisoillaan ei avioitumishetkellä ole ollut liittymiä Suomeen, tilannetta on mahdollisesti arvioitava eri tavoin riippuen siitä, ovatko puoliset tai toinen heistä alaikäinen sillä hetkellä, kun avioliiton tunnustaminen Suomessa olisi ajankohtaista. Jos nimittäin puoliset ovat tällöin täysikäisiä, avioliiton tunnustamisen epäminen saattaa hyvinkin olla heidän kannaltaan kohtuutonta. Poissuljettua ei ole sekään, että avioliiton tunnustamatta jättäminen tällaisessa tapauksessa rikkoisi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa turvattua perhe-elämän suojaa. Jos lainsäädännön tarkistamista pidettäisiin tarpeellisenä näissä tilanteissa, joissa puolisoilla ei avioliiton solmimishetkellä ole ollut liittymiä Suomeen, voitaisiin säätää esimerkiksi, että alaikäisenä ulkomailla avioituneen avioliittoa ei tunnusteta puolison ollessa alaikäinen tunnustamisen tullessa Suomessa arvioi-

---

²¹ Ruotsissa ja Norjassa on omaksuttu ratkaisu, jossa ulkomailla alle 18-vuotiaana solmittua avioliittoa ei lähtökohtaisesti tunnusteta, jos jommallakummalla puolisoilla on ollut kotipaikkansa tai kansalaisuutensa perusteella liittymä Ruotsiin tai Norjaan avioliiton solmimishetkellä.

tavaksi. Tästäkin pääsäännöstä olisi kuitenkin tärkeää voida poiketa ainakin, jos avioliiton tunnustamatta jättäminen johtaisi kohtuuttomuuteen alaikäisen tai hänen lapsensa kannalta.

LIITE 1.

Oikeusministeriön poikkeuslupapäätökset vuosina 2010–2016

HAKEMUKSET JA MYÖNTEISET PÄÄTÖKSET VUOSINA 2010–2016

Vuosi	Hakemukset (kpl)	Myönteiset päätökset (kpl)	Muuta
2016	8	5	
2015	14	8	
2014	22	20	
2013	18	15	Yhdessä päätöksessä molemmat alaikäisiä
2012	36	30	Kahdessa päätöksessä molemmat alaikäisiä
2011	25	23	Kolmessa päätöksessä molemmat alaikäisiä
2010	24	18	Yhdessä päätöksessä molemmat alaikäisiä
Yhteensä	147	119	

ERITYISET SYYT MYÖNTEISISSÄ PÄÄTÖKSISSÄ VUOSINA 2010–2016

Vuosi	Uskonnollinen vakaumus *	Raskaus tai puolison raskaus **	Kulttuurillinen syy
2016	3	2	
2015	7	1	
2014	18	1	1
2013	9	5	1
2012	19	11	
2011	16	6***	1
2010	18	0	
Yhteensä	90	26	3

* Yhteensä viidessä tapauksessa uskonnollisen vakaumuksen lisäksi kulttuurilliset syyt

** Yhteensä 11 tapauksessa raskauden lisäksi uskonnollinen vakaumus tai kulttuurillinen syy

*** Yhdessä tapauksessa perusteena oli jo syntynyt yhteinen lapsi

PUOLISOIDEN IKÄ JA KANSALAISSUUS MYÖNTEISISSÄ PÄÄTÖKSISSÄ VUOSINA 2010–2016

Vuosi	Hakijan (N/M) ikä hakemushetkellä	Ikäero (vuotta)	Muu kuin Suomen kansalaisuus (hakija, puoliso tai molemmat)
2016	N 17	2	
	N 16	7	
	M 17	4	
	M 17	1	
	M 17	3	x
2015	N 17	12	x
	N 17	3	x
	N 17	3	
	N 17	6	x
	N 17	3	
	N 17	1	
	N 16*	3	x
	N 17	8	x
2014	N 17	4	
	N 17	5	
	N 17	3	
	M 17	0	
	N 17	1	
	N 17	9	
	N 16	8	x
	N 16*	4	
	N 17	1	
	N 17	6	x
	N 17	4	
	N 17	5	x
	N 17	4	
	N 17	4	
	N 16*	5	
	N 16*	2	
	N 17	6	
	N 17	1	
	N 17	1	
	N 17	2	

Vuosi	Hakijan (N/M) ikä hakemushetkellä	Ikäero (vuotta)	Muu kuin Suomen kansalaisuus (hakija, puoliso tai molemmat)
2013	N 16*	4	x
	N 16*	3	
	N 16*, M 16	0	
	N 16	8	x
	N 17	0	
	N 17	2	x
	N 17	10	x
	N 16*	5	
	M 16	3	
	N 17	3	
	N 17	2	
	N 17	6	
	N 17	4	
	N 17	11	x
	N 17	2	
2012	N 17	3	
	N 17	5	
	N 17	3	
	N 17	9	x
	N 16*	3	
	N 16	6	
	N 16*	2	
	N 16	2	
	M 17	2	
	N 17	2	
	N 17	3	
	N 16, M 17	1	
	N 17	2	
	N 17	1	x
	M 17	1	
	N 14**, M 17***	2	
	N 17***, M 17	0	
	M 17	11	
	N 17	7	
	N 16, M 17	0	
	N 17	6	
	N 17	2	
	N 17	19	
	N 17	2	x
	N 17	4	x
	N 17	2	
	N 17	10	x
	N 17	9	
	N 17	2	x
	N 16*, M 17***	1	

Vuosi	Hakijan (N/M) ikä hakemushetkellä	Ikäero (vuotta)	Muu kuin Suomen kansalaisuus (hakija, puoliso tai molemmat)
2011	N 16	2	
	M 17	1	
	N 17	0	
	N 17	2	
	N 17	1	
	N 17	3	
	M 17	1	
	M 17	3	
	N 17	2	
	N 17	10	x
	N 17	4	
	N 17	6	
	N 17	2	
	N 17	2	
	N 17	7	
	N 17	3	
	N 16, M 16*	1	
	N 17, M 17	0	
	N 16*	16	x
	N 16*	3	
	N 17, M 17	0	
	N 16*	4	x
	N 17	2	
2010	N 17	3	
	N 17	6	
	N 16*	9	x
	N 17	3	
	N 17	5	
	N 17	13	
	N 17	2	
	N 17	1	
	N 17	0	
	N 17	2	
	N 17	4	
	N 16*	7	
	M 17	2	
	N 17	1	
	N 17, M 17	1	
	N 16*	6	
	N 17	2	
N 17	5		

* Hakija luvan myöntämishetkellä 17-vuotias

** Hakija luvan myöntämishetkellä 15-vuotias

*** Hakija luvan myöntämishetkellä 18-vuotias (ei tarvinnut lupaa)

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

ISSN 1798-7067 (PDF)
ISBN 978-952-259-697-0 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi